



YBS Hukuk, Adana Avukatlık Bürosu Av. Yakup Buğrahan SEVDİ

<https://www.ybshukuk.com.tr/danistay-10-daire-2026-373-dernek-lokaline-iliskin-islemin/>

Danıştay 10. Dairesi 2026/373 K. | Dernek lokaline ilişkin işlemin dayanağı Anayasa Mahkemesince iptal edildi

Danıştay, 10. Dairesi, Esas No: 2022/801, Karar No: 2026/373, Karar Tarihi: 05.02.2026

Kararın resmi kaynağı

Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2022/801 E. , 2026/373 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2022/801

Karar No : 2026/373

TEMYİZ EDEN (DAVALI) : ... Valiliği

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVACI) : ... Derneği

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN_KONUSU: ... Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesinin... tarih ve E:..., K:...sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

DAVANIN_KONUSU: Davacı dernek tarafından, Adana ili, İncirlik İlçesi, ... Mahallesi, ... sokak No:... adresinde bulunan derneklerine ait lokalde yapılan denetimde internet üzerinden yasa dışı bahis sitesinden oyun oynandığının tespit edildiğinden bahisle lokalin 30 gün süre ile faaliyetten geçici olarak men edilmesine ilişkin Adana Valiliğinin ...tarih ve ... sayılı işleminin iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

YARGILAMA SÜRECİ:

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: İdare Mahkemesinin... tarih ve E:..., K...sayılı kararıyla; dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: ... Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesince; davalı idarenin istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Davalı idare tarafından, lokalde yasa dışı bahis oynandığının sabit olduğu bu nedenle dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülmektedir.

KARŞI_TARAFIN_SAVUNMASI: Savunma verilmemiştir.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ:...

DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin reddi ile usul ve yasaya uygun olan Bölge İdare Mahkemesi kararının gerekçeli olarak onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onuncu Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

Dava, Adana ili, İncirlik İlçesi, ... Mahallesi, ... sokak No... adresinde bulunan ... Derneğine ait lokalde yapılan denetimde internet üzerinden yasa dışı bahis sitesinden oyun oynandığının tespit edildiğinden bahisle lokalin 30 gün süre ile faaliyetten geçici olarak men edilmesine ilişkin Adana Valiliğinin ... tarih ve ... sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesinde, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." hükmü; "Dernek kurma hürriyeti" başlıklı 33. maddesinde, "Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Dernek kurma hürriyeti ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir. Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir. Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hakim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonulabilir. Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir..." hükmü; "Anayasa Mahkemesinin kararları" başlıklı 153. maddesinde, "Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar." hükmü; 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan haliyle "Derneklerin izinle kurabileceği tesisler" başlıklı 26. maddesinde, "Derneklerin, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, eğitim ve öğretim faaliyetleri için yurt, pansiyon; üyeleri için lokal açmaları ve lokallerinde alkollü içki kullanılması ile bu tesislerin işletilmesi mülki idare amirinden izin almalarına bağlıdır. Bu tesislerin açılması, işletilmesi ve kapatılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir." hükmü; Dernekler Yönetmeliği'nin "Faaliyetten geçici olarak men etme" başlıklı 66. maddesinde, "Kumar oynatıldığı, izinsiz içki kullanıldığı, umuma açık yer durumuna geldiği veya yazılı uyarıya rağmen, 63 üncü maddede belirtilen lokal yönergesine veya bu Yönetmelikte belirtilen lokaller ile ilgili diğer usul ve esaslara aykırı hareket edildiği tespit edilen lokaller, mülki idare amiri tarafından otuz günü geçmemek üzere geçici süreyle faaliyetten men edilir. Yukarıdaki fıkrada yazılı fiiller sebebiyle üç defa faaliyetten men edilen lokallerin izin belgeleri, mülki idare amirince iptal edilir." hükmü; "Lokal açma ve çalışma izninin iptali" başlıklı 67. maddesinde, "Yapılan denetimler neticesinde, uyuşturucu madde imal edildiği, satıldığı, kullanıldığı veya bulundurulduğu; 6136 sayılı Kanuna aykırı silah

bulundurulduğu veya satıldığı; genel güvenliğe ve genel ahlaka aykırı faaliyetlerde bulunulduğu tespit edilenlerin lokal açma ve işletme izin belgeleri mülki idare amirince iptal edilir. Ayrıca, konusu suç teşkil eden fiillerin işlenmesi durumunda, soruşturma evrakı derhal Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Lokal açma ve işletme izin belgesi iptal edilen derneklerin lokal açma başvuruları, iptal tarihinden itibaren bir yıl geçmedikçe incelemeye alınmaz." hükmü yer almaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

04/01/2004 tarih ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 26. maddesinin ikinci cümlesinin Anayasa'nın 2., 7., 13., 38., 48. ve 124. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulması üzerine

Anayasa Mahkemesinin 22/02/2022 tarih ve 31758 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16/12/2021 tarih ve E:2021/59, K:2021/90 sayılı kararıyla; Anayasa'nın 13. maddesi hükmüne yer verilerek ve temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilerek, Anayasanın 33. maddesinde; herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma özgürlüğüne sahip olduğunun, hiç kimsenin bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamayacağına, dernek kurma özgürlüğünün ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve ahlak ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlandırılabilirliğinin, dernek kurma özgürlüğünün kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceğinin öngörüldüğü, Anayasa'nın 13. ve 33. maddeleri uyarınca dernek kurma özgürlüğünü sınırlamaya yönelik kanuni bir düzenlemenin şeklen var olmasının yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerektiği, esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olmasının, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesinin de bir gereği olduğu, hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerektiği, kanunda bulunması gereken bu niteliklerin hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunlu olduğu, zira bu ilkenin hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kıldığı, kanunilik ilkesinin bu anlamda hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanması gerektiği, itiraz konusu kuralla ise derneklerin; tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere yurt, pansiyon ve lokallerin işletilmesine ve kapatılmasına ilişkin esas ve usullerin yönetmelikte düzenleneceğinin hükme bağlandığı, bu itibarla kuralın,

dernek kurma özgürlüğüne ilişkin bir konuda herhangi bir yasal çerçeve çizmeden ve temel ilkeleri belirlemeden düzenlemenin yönetmeliğe bırakılmasını öngörmesi nedeniyle temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerekliliğiyle bağdaşmadığı gerekçesiyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 26. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan "...işletilmesi ve kapatılmasına..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince; kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

Dava konusu lokal açma ve işletme izin belgesinin iptaline ilişkin işlemin dayanağını oluşturan Dernekler Yönetmeliği'nin üst normu niteliğinde olan kanun hükmü Anayasa Mahkemesince iptal edildiğinden, Anayasa Mahkemesi kararının geriye yürümesi ve söz konusu karardan önce yürürlükte olan Anayasa'ya aykırı kurala göre tesis edilen işlemlere karşı açılan ve halen görülmekte olan davaların Anayasa Mahkemesi kararından ne şekilde etkileneceğinin öncelikle açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Anayasa'nın 153. maddesinin 3. fıkrasında, "Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, Resmi Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez"; 5. fıkrasında, "İptal kararları geriye yürümez"; 6. fıkrasında ise, "Anayasa Mahkemesi Kararları Resmi Gazete'de hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar." kuralları yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesince bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin tümünün ya da belirli hükümlerinin Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiş olduğu bilindiği halde eldeki davaların Anayasa'ya aykırılığı saptanmış olan kurallara göre görüşülüp çözümlenmesi, Anayasa'nın üstünlüğü prensibine ve hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği için uygun görülemez. Aksine durum ise, Anayasa'nın 153. maddesinde yer alan Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olduğu yönündeki hükme aykırılık oluşturur.

Yukarıda açık metinlerine yer verilen ve Anayasa'da düzenlenmiş olan kurallar ile Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtilen hukuksal durumun doğal sonucu olarak, bir kanun ya da kanun hükmünde kararnamenin uygulanması nedeniyle dava açmak durumunda kalan kişilerin de, kendi hak ve menfaatlerini ihlal eden kuralın iptal davası veya itiraz yoluyla daha önce yapılan başvuru sonucunda Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olmasının hukuki sonuçlarından yararlanmaları gerektiği açıktır.

Bakılan uyuşmazlıkta, Dernekler Yönetmeliği'ne göre tesis edilen dava konusu işlemin dayanağı 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 26. maddesinin 2. cümlesinde yer alan "...işletilmesi ve kapatılmasına..." ibaresinin Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararıyla iptal edildiği anlaşıldığından; Anayasa'nın 153. maddesinde yer alan, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olduğuna dair hüküm ile Danıştayın yerleşmiş içtihatlarıyla istikrarlı bir şekilde belirtildiği üzere, Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiş olduğu bilindiği halde görülmekte olan davaların Anayasa'ya aykırılığı saptanmış hükümler dikkate alınarak çözümlenmesinin, Anayasa'nın üstünlüğü ve hukuk devleti ilkesine aykırı olacağı göz önünde bulundurulduğunda, Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal edilmiş olan Kanun hükmüne dayalı Dernekler Yönetmeliği'nin 67. maddesi uyarınca dernek lokalinde genel ahlaka aykırı faaliyet gösterildiği tespit edildiğinden bahisle "lokal açma ve işletme izin belgesinin" iptaline yönelik dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, dava konusu işlemin iptali yolundaki idare mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine dair Bölge İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla hukuki isabetsizlik bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Davalı idarenin temyiz isteminin REDDİNE,
2. Dava konusu işlemin iptaline ilişkin ... İdare Mahkemesi kararına yönelik olarak yapılan istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu ... Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E..., K:... sayılı kararının yukarıda belirtilen gerekçe ile ONANMASINA,
3. Temyiz yargılama giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına, artan posta ücretinin iadesine,
4. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 50. maddesi uyarınca, bu onama kararının taraflara tebliğini ve bir örneğinin de ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesine gönderilmesini teminen dosyanın ne gönderilmesine, 05/02/2026 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.